

4. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні : навч. посіб. / В. К. Федорченко, Т. А. Дворова. – К. : Вища шк., 2002. – 195 с.
5. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 5079, оп. 1, спр. 484, 37 арк.
6. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 5079, оп. 1, спр. 485, 45 арк.
7. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 5079, оп. 1, спр. 830, 50 арк.
8. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 5079, оп. 1, спр. 1428, 38 арк.

Семенюк Д.

Науковий керівник – к.г.н. Пушкар Б. Т.

РЕКРЕАЦІЙНЕ ГОСПОДАРСТВО ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Туризм, як вид економічної діяльності, посідає особливе місце в економіці Чернівецької області. Маючи вигідне геополітичне розташування, область володіє значним рекреаційним потенціалом: сприятливими кліматичними умовами, культурною спадщиною, туристичною індустрією, яка розвивається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш системно проблеми розвитку туризму розглядаються в економіко-географічному аспекті, який передбачає дослідження поняття, структури, особливостей, територіальної локалізації туристичних ресурсів (М.В. Багров, Ю.А. Веденій, О.В. Гідбут, М.Г. Ігнатенко, В.С. Преображенський, В.П. Руденко, І.Т. Твердохлебов); особливостей розвитку територіально-рекреаційних систем (комплексів) (М.І. Долішній, В. К. Євдокименко, Л.М. Корецький, І.В. Смаль, Н.Ю. Недашківська, М.С. Нудельман, М.Ф. Пістун, Д.М. Стеченко, О.І. Шаблій); туристичної місткості та природно-туристичного потенціалу території (М.І. Долішній, М.Г. Ігнатенко, В.П. Руденко, М.П. Крачило, С.А. Генсірук, М.С. Нижник, Ю.М. Лобанов, І.Д. Родічкін, Є.А. Котлярів).

Загальним та специфічним питанням розвитку туризму та сфери рекреаційних послуг присвячені наукові доробки таких вітчизняних вчених та фахівців як: В. Безнюк, І. Гаврилишин, В. Герасименко, В. Кифяк, М. Крачило, О. Любіцева, Ю. Правдик, В. Федорченко, Л. Черник, Н. Чоренька, І. Школа, Л. Шульгіна та ін. Серед досліджень на цю тему, які здійснювались іноземними вченими, варто зазначити праці М. Біржакова, Я. Варшинської, А. Дуровича, І. Зоріна, В. Квартальнова, Ф. Котлера, Р. Павлусінські, А. Ягельського.

Метою роботи є розгляд та оцінка потенціалу природно-рекреаційної бази Чернівецької області.

Виклад основного матеріалу. Чернівецька область знаходиться на південному заході України і розташована в трьох природно-географічних зонах: лісостеповій, передгірській і гірській.

В сучасних її межах територія області складає 8,1 тис.кв.м.(1,3 % території країни). До її складу входять 11 районів, 11 міст, у тому числі 2 міста обласного підпорядкування, 8 селищ міського типу та 397 сільських населених пунктів.

Буковина край унікальний, у якому поєднанні історична доля Північної Буковини та частини Бессарабії, що знайшло своє відображення в архітектурній спадщині, культурних традиціях краю.

Одним із стратегічних напрямків розвитку області є пріоритетне освоєння його рекреаційного потенціалу для підтвердження обґрунтованості такого вибору можна навести наступні основні аргументи:

- наявність природно-ресурсної бази;
- вигідне географічне положення, Чернівецька область розташована в центрі Європи, через неї проходять різноманітні зв'язки, а щільна мережа транспортних шляхів є сприятливим фактором залучення контингенту відпочиваючих з багатьох країн світу;
- фактор територіальної забезпеченості суспільних потреб в рекреаційних послугах;
- в Україні є 3 регіони, умови яких дозволяють задовільнити потреби в рекреаційних послугах. Це Кримський, Причорноморський та Карпатський. На фоні переважання перших двох і зростаючому попиті Карпатська Буковина виступає однією з території, яка може реалізувати незадоволений попит населення на оздоровлення та відпочинок.

Природно-ресурсний та історико-культурний потенціал області в поєднанні з вигідним географічним положенням в центрі Європи є достатньо вагомою передумовою розвитку системи санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку, орієнтованої як на внутрішнього споживача, так і на обслуговування іноземних туристів.

Природний потенціал рекреації органічно доповнюється арсеналом пам'яток історії, культури та архітектури.

Чернівецька область – одна з небагатьох в Україні, яка має багату архітектурно-містобудівну спадщину, різноманітну в етнічному, історичному, стилістичному, типологічному аспектах. Тут поєднуються живописні гірські ландшафти та мальовничі ліси передгір'я, численні річки й джерела лікувальних мінеральних вод, заврожує краса лісів і гірських лук, багатих на мисливську фауну, гриби та ягоди. Не можуть не причарувати зразки архітектури, традиційного народного будівництва й ужиткового мистецтва – живі носії своєрідності буковинського фольклору. Про це яскраво свідчить і присутність на теренах області 314 об'єктів різних категорій

природно-заповідного фонду, які займають понад 600000 га, або більше 7% території Чернівецької області. За цим показником край входить до чільної п'ятірки найзаповідніших областей України. В області нараховується 112 об'єктів архітектури й містобудування, які внесені до переліку загальнонаціональної спадщини, та понад 800 об'єктів місцевого значення [2, с.8-15].

З метою залучення туристичних потоків проводять культурно-мистецькі заходи, серед яких Міжнародний фольклорний фестиваль «Буковинські зустрічі» за участю делегацій та колективів європейських країн, ювілейний Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні та популярної музики «Червона рута», фольклорно-етнографічне свято «Ой, ти наша Купайлочка», щорічний фестиваль юних талантів «Місто моє казкове», новорічно-різдвяні заходи тощо. На базі обласного музею народної архітектури та побуту діє комплекс «Буковинське село».

Для представлення Чернівців як туристичного міста, а також формування позитивних відгуків його відвідувачів, у туристично-інформаційному центрі забезпечена робота виставки-продажу сувенірної продукції, виробів народних майстрів та друкованих видань про Чернівці. У грудні 2009 році на площі Соборній було організовано «Різдвяне містечко», до участі у якому залучилося біля 20 суб'єктів підприємництва [7, с. 185-190].

Область має гарні перспективи розвитку сільського зеленого туризму. Краса природи Карпат, етнографічні можливості, гостинність місцевого населення – головні фактори розвитку сільського туризму в гірських районах. Вижницький, Путильський та Сторожинецький райони утримують першість з кількості приватних садиб сільського туризму. На сьогодні їхня кількість у області становить понад 75.

Прикордонне розташування, сприятливі природно-кліматичні умови, багаті рекреаційні ресурси, економічний і науковий потенціал області, соціально-культурні та історичні традиції розкривають широкі перспективи для розвитку туристичної галузі.

Окреслюється проблема пошуку шляхів ефективного використання туристично-рекреаційної діяльності та вдосконалення галузевої структури регіонального господарства, розвиток якої може сприятливо вплинути на соціально-економічний розвиток Чернівецької області, а також сприяти встановленню нового позитивного іміджу України на світовому ринку послуг.

Водночас подальший розвиток туристичної галузі гальмується через:

- недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази в галузі туризму;
- недостатність методичної, організаційної, інформаційної та матеріальної підтримки суб'єктів туристичної діяльності з боку держави;
- недостатність забезпеченості автомобільних доріг туристичною, сервісною та інформаційною структурою (відсутність рекламних щитів та єдиної системи маркування автошляхів щодо закладів туризму);
- недостатність якості та асортименту туристичних послуг;
- неналежний стан туристичних маршрутів (відсутність обладнаних місць перепочинку, гірських притулків, відсутність єдиної системи знакування);
- недосконалість бази даних щодо туристично-рекреаційних об'єктів;
- недостатність туристичних карт, рекламної продукції, інформації про область.

Щорічний аналіз реалізації обсягу туристичних послуг в Чернівцях та встановлення багатьох факторів, що впливають на реалізацію туристичних послуг дає можливість нам спрогнозувати збільшення попиту на туристичні послуги на майбутній період (2 роки) орієнтовно на 20% [5, с. 149-155].

1. Позитивне зростання іміджу міста Чернівці, як сучасного міжнародного туристичного центру Буковинського регіону та центру ділової активності.

2. Підвищення інвестиційної привабливості міста, яка позитивно позначиться на всіх мешканцях, оскільки будуть створені нові підприємницькі структури, з'являться нові робочі місця, підвищиться добробут громадян.

3. Збільшення кількості відвідувачів міста завдяки підвищенню рівня обізнаності про туристичні можливості Чернівців шляхом створення якісного туристичного продукту.

4. Динамічний розвиток готельного господарства в місті, задоволеність потреб споживачів готельних послуг, його конкурентоспроможність на ринку послуг [6, с.134-138].

Таким чином, оцінка рекреаційного потенціалу території показує, що його якісні і кількісні параметри в поєднанні з географічними і економічними факторами є важливими передумовами розвитку рекреаційного комплексу Чернівців та Чернівецької області. Тому важливим є оцінка рекреаційного господарства Чернівецької області на перспективу розвитку туризму. Розвиток туризму стимулюватиме розвиток багатьох галузей, безпосередньо з ним пов'язаних. Саме тому, на мою думку, туризм повинен поступово зайняти вагоме місце в економічній структурі Буковини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончар Н. У регіонального туризму є майбутнє [Текст] / Н. Гончар, Л. Зеленська, О. Афанасьєв // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – № 12. – С. 13 – 15.

2. Туризм, відпочинок та санаторно-курортне лікування в області [Текст] / Статистичний збірник / Державний комітет статистики України. – Чернівці, 2009. – С. 8-15.
3. Програма розвитку туризму в місті Чернівцях на 2011-2012 роки: за станом на 14 квітня 2011 р. / ЧОДА. – Чернівці, 2011. – 17 с.
4. Лихоманова О. В. Стан і перспективи розвитку регіонального туризму в Україні [Текст] / О.В. Лихоманова // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №6. – С. 149-155.
5. Чернюк Л.Г. Економіка регіонів (областей) України [Текст] / Л.Г. Чернюк, Д.В. Клиновий. – К.: ЦУЛ, 2002. – 368 с.
6. Чорненко Н.В. Організація туристичної індустрії [Текст] / Н.В. Чорненко. – К.: Атіка, 2009. – 392 с.

Кав'як Р.

Науковий керівник - к.г.н. Гулик С. В.

СУЧАСНА СТРУКТУРА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ КОЗІВСЬКОГО РАЙОНУ

Мета статті: дослідити структуру сільськогосподарських ландшафтів Козівського району.

Виклад основного матеріалу. Сільськогосподарські ландшафти - ландшафти, що формуються для цілей і під впливом сільськогосподарського виробництва. Виникають у процесі використання земель, рослинний і ґрунтовий покрив яких зазнає суттєвих змін і що більшою чи меншою мірою перебуває під контролем людини. Найбільш поширені серед антропогенних комплексів. До них відносяться ріллі, сади, плантації і сіяні луки, трав'яний-чагарникові пасовища і луки антропогенного походження. [1, с.65]

Виділяють три основні типи сільськогосподарських ландшафтів:

- польовий,
- садовий,
- лучно-пасовищний.

Попередній аналіз історико – географічних особливостей функціонування сільськогосподарських ландшафтів показує, що протягом двох останніх тисячоліть вони домінували серед антропогенних, а з кінця XVIII ст. і до теперішнього часу є фоновими у структурі сучасних ландшафтів України. На території України сільськогосподарські ландшафти займають 62%, для порівняння в Англії – 26,6%, Франції – 32-35%. Основна частина зосереджена в зоні лісостепу і степу (Кіровоградська, Вінницька, Черкаська, Полтавська, Миколаївська, Запорізька області).

Сільськогосподарські ландшафти України характеризуються високою різноманітністю, що часто призводить до їх ототожнення з типами використовуваних сільськогосподарських угідь.

У розумінні фахівців сільськогосподарські типи угідь, агровиробничі групи земель – це здебільшого «спосіб використання земель», а потім уже їх природна та інші характеристики.

Сільськогосподарські ландшафти, навіть враховуючи їх специфічні ознаки, як і всі антропогенні ландшафти, є природними комплексами. Вони хоча і створені людиною, у своєму розвитку підпорядковуються природним закономірностям.

Передумови формування сільськогосподарських ландшафтів у Козівському районі

Формування сільськогосподарських ландшафтів практично здійснюється двома шляхами: 1) на основі природних ландшафтів, майже не змінених господарською діяльністю людини; 2) реконструкцією природно-сільськогосподарських ландшафтів в історично старих землеробських районах, де планувальна структура антропогенних ландшафтів складалася стихійно.

Територія Козівського району є давно заселеною і характеризується надмірною аграрною освоєністю, а відповідно ґрунтовий покрив і земельні ресурси в цілому є дуже важливими. [5]

Загальна площа земель району становить 69430,00 га. На формування сільськогосподарських ландшафтів Козівського району впливали такі чинники як рельєф, ґрунт, клімат, рослинний та тваринний світ.

Територія Козівського району за своєю структурою і географічними особливостями відноситься до Подільського плато, яке має загальний нахил на південь і південний схід. Таким чином, рельєф створює сприятливі умови для механізованого обробітку ґрунту, догляду за посівами. Рівнинність рельєфу зумовлює переважання в структурі сільськогосподарських угідь ріллі. Незначні площі зайняті під природними луками і лісами (с. Колюхи, Бишки, Криве)

Основними ґрунтами, які поширені в межах району є: темно – сірі опідзолені оглеєні на півдні і південному – заході району, чорноземи опідзолені оглеєні – на сході, темно – сірі опідзолені на заході, чорноземи опідзолені на півночі і в центрі. В цілому, ґрунтовий покрив Козівського району сприятливий для вирощування основних сільськогосподарських культур лісостепової зони та розвитку досить багатой природної флори.